

Μάθημα 46ο

Ὁ θανάσιμος διάλογος (Δ')

ἔχουμε πεῖ τήν περασμένη φορά, παιδιά, ὅτι ὁ διάβολος, προκειμένου νά προκαλέσει ζημιά στούς πρωτοπλάστους καί νά πετύχει τελικά τήν καταστροφή τους, προχωρεῖ σταδιακά σέ τέσσερις φάσεις· καί λέγαμε ὅτι ἡ πρώτη φάση, τό πρῶτο βῆμα του, εἶναι ἡ συνύπαρξη. Κινεῖται μέσα στόν Παράδεισο, ἐπιζητεῖ τήν συντροφιά τῆς Εὐας, πιάνει κουβέντα μαζί της, ἄν καί εἶναι ζῶο· ἐνῶ, ὅπως λέει ὁ ἱερός Χρυσόστομος, ἡ Εὐά ὀφείλε νά μήν ἔχει καμμία σχέση μαζί του.

Κατόπιν, ἡ δεύτερη φάση του εἶναι ὁ διάλογος. Καί μάλιστα ὁ διάλογος αὐτός τίθεται πονηρότατα. Κινεῖται ὅπως ὅταν θέλουμε νά μάθουμε ἀπό ἕναν ἄνθρωπο κάτι πού ἀγνοοῦμε. Δηλαδή ρωτᾶμε ὄχι ξεκάθαρα, ἀλλά κατά τέτοιο τρόπο, ὥστε νά μᾶς πεῖ ἐκεῖνα πού ἐμεῖς ἀγνοοῦσαμε. Ρίχνουμε δηλαδή στά ρηχά καί πιάνουμε στά βαθιά.

Μετά τόν διάλογο ἔρχεται ἡ τρίτη φάση· εἶναι ἡ διείσδυση. Γι' αὐτήν θά μιλήσουμε, παιδιά, σήμερα. Καί ἡ τελευταία φάση εἶναι ἡ ἀνατροπή.

Ἄς δοῦμε πρώτα τί εἶναι αὕτη ἡ διείσδυση.

Ἀφοῦ βέβαια ὁ διάβολος, μέ πολλή πονηριά, ἔπεισε τήν Εὐά ὅτι ὁ Θεός ἀπαγόρευσε τήν βρώση τοῦ καρποῦ ἀπό φθόνο πρὸς αὐτούς γιά νά μή γίνουν θεοί, τότε ἡ Εὐά, ὅπως λέει ὁ ἱερός Χρυσόστομος, «τῇ ἐλπίδι τῆς ἰσοθεΐας φυσηθεῖσα, μεγάλα ἦν λοιπὸν φανταζομένη»¹. Φυσιώθηκε ἡ Εὐά· δηλαδή ὑπερηφανεύτηκε· μέσα της ἔνιωσε ἓνα κάτι, ὅτι ἔχει μιά ἐλπίδα, τήν ἐλπίδα γιά τήν ἰσοθεΐα, νά γίνει ἴση μέ τόν Θεό! Ὄταν ὁ διάβολος τῆς εἶπε ὅτι μπορεῖ νά γίνει ἴση μέ τόν Θεό, ἐκείνη μέσα της ἔνιωσε μιά ἔπαρση.

Ἀλήθεια, ἔνιωσε μιά ἔπαρση!... Ἀρχισε λοιπόν ὁ νοητικός καί ὁ συναισθηματικός καί ὁ βουλευτικός της κόσμος νά κάνει μιά διεργασία γύρω ἀπό αὐτό τό θέμα τῆς ἰσοθεΐας. Αὐτό σημαίνει πῶς ὁ σατανᾶς ἤδη πέτυχε μιά διείσδυση μέσα στόν ψυχικό της κόσμο.

Αὕτη ἡ διείσδυση, παιδιά, εἶναι φοβερό πράγμα· ἀρχίζει νά τά ἀλλοιώνει ὅλα.

Ἀλλά ἄς θυμηθοῦμε καί πάλι τήν ἱστορία τῶν Μωαβιτῶν καί τῶν Ἰσραηλιτῶν, πού λέγαμε καί μιά περασμένη φορά.² Ὄταν οἱ Ἰσραηλιῖτες ἤδη πλησίαζαν νά μποῦν στή γῆ τῆς ἐπαγγελίας, οἱ Μωαβίτες φοβήθηκαν ἀπό τήν παρουσία τους· γι' αὐτό χρησιμοποίησαν καί αὐτοί τήν ἴδια μέθοδο, τήν συνύπαρξη καί τόν διάλογο, καί τώρα προχωροῦν στή διείσδυση.

Κάλεσαν λοιπόν τούς Ἑβραίους σ' ἓνα γλεντοκόπημά τους θρησκευτικοῦ χαρακτήρα. Ἐκεῖ, ἀφοῦ ἔφαγαν καί ἤπιαν, μέθυσαν καί ἤρθαν σέ κέφι οἱ Ἑβραῖοι

1. *Εἰς τὴν Γένεσιν*, Ὁμιλία IC', PG 53, 129.

2. Βλ. *Μάθημα 43ο*, σσ. 10-12.

—ὄχι βεβαίως ὅλοι· μόνο εἴκοσι τρεῖς χιλιάδες ἄνδρες—
τότε, λέει τό κείμενο, «ἐτελέσθησαν τῷ Βεελφεγώρ».

Ἀκοῦστε πῶς τό λέει: «Καί ἐκάλεσαν αὐτοὺς —οἱ Μωαβῖτες τοὺς Ἰσραηλῖτες— εἰς τὰς θυσίας τῶν εἰδώλων αὐτῶν, καὶ ἔφαγεν ὁ λαὸς τῶν θυσιῶν αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν»· ἔφαγαν τὰ εἰδωλόθυτα, ἐκεῖνα πού προσφέρθηκαν στὰ εἰδωλα, καὶ προσκύνησαν τὰ εἰδωλα. «Καὶ ἐτελέσθη Ἰσραὴλ τῷ Βεελφεγώρ»· ἐτελέσθη —ἀπό τό τελετουργῶ—, δηλαδή δέχθηκε τελετουργία, θρησκευτική μύηση, θρησκευτική τελετή, «καὶ ὠργίσθη θυμῷ Κύριος τῷ Ἰσραήλ»³, ὁ Θεός ὀργίστηκε ἐναντίον τῶν Ἑβραίων.

Τί ἔγινε ἐδῶ πέρα δηλαδή; Ἐγινε μία διείσδυση πλέον μέσα στόν λαό τοῦ Θεοῦ, καί οἱ Μωαβῖτες πέτυχαν τόν σκοπό τους. Δέν μπορούσαν νά κάνουν διαφορετικά, παρὰ νά δεχθοῦν τή συμβουλή πού τοὺς ἔδωσε ἕνας μάγος, πού τόν κάλεσαν ἀπό τή Μεσοποταμία, νά τοὺς πεί τί πρέπει νά κάνουν γιά νά ἀντιμετωπίσουν τοὺς Ἰσραηλῖτες. Κι ἐκεῖνος ὁ μάγος τοὺς εἶπε: *Τί νά σᾶς πῶ; Τοὺς προστατεύει ὁ Θεός. Τοὺς προστατεύει ὁ ἀληθινός Θεός! Δέν ἔχω τίποτα νά σᾶς πῶ.*

Ἐπειδὴ ὁμως ὁ Θεός ἐμπόδιζε τόν Βαλαάμ, αὐτόν τόν ψευδοπροφήτη, τόν μάγο, τόν ἐμπόδιζε νά καταρasteῖ τόν λαό τοῦ Θεοῦ, αὐτός, ἐπειδὴ οἱ Μωαβῖτες τοῦ ἔδωσαν πολλά χρήματα, τοὺς λέει: *Θά σᾶς πῶ τί θά κάνετε.* Ὡς γνήσιο παιδί τοῦ σατανᾶ ὁ Βαλαάμ, πραγματικά γνήσιο, ὑπέδειξε σ' αὐτοὺς αὐτὴν τή μέθοδο, τῆς διεισδύσεως.

3. Ἀριθμ. 25, 2-3.

Ξεκίνησαν από τήν ἀρχή· τούς ἔπιασαν φιλική κουβέντα –νά μὴν τὰ ξαναλέω– κι ἔτσι μπῆκαν μέσα στή ζωὴ τῶν Ἰσραηλιτῶν. Ἐλᾶτε· δέν εἶναι κακό πράγμα... Ἐλᾶτε στή γιορτὴ μας. Κακό πράγμα εἶναι,... Ἐλᾶτε στή γιορτὴ μας! Κι ἐκεῖ ἔγινε τό φοβερό· ἔπεσαν καί στήν εἰδωλατρία καί στήν πορνεία!

Σημειῶστε δέ ὅτι αὐτοὶ οἱ εἴκοσι τρεῖς χιλιάδες ἄνδρες πού ἐνέδωσαν θανατώθηκαν. Θανατώθηκαν!... πρέπει νά σᾶς τό πῶ αὐτό. Ἐγινε δηλαδή πολύ κακό στό στρατόπεδο τοῦ Ἰσραήλ.

Εἶδατε μέ ποιόν τρόπο πέτυχαν οἱ Μωαβῖτες;

Σημειῶστε δέ ὅτι στήν *Ἀποκάλυψη*, στήν ἐπιστολὴ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ πρὸς μία ἀπὸ τίς ἑπτὰ Ἐκκλησίες τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὑπάρχει ὑπόμνηση πού ἀναφέρεται στὸν Βαλαάμ. Συγκεκριμένα, *Βαλαάμ* ἐρμηνεύεται αὐτός πού νικάει τὸν λαό, δηλαδή *Νικόλαος*. Καί ὑπῆρχε μία αἵρεση τότε πού οἱ ὁπαδοὶ τῆς ὀνομάζονταν *Νικολαῖτες*, μιὰ γνωστικὴ αἵρεση. Αὐτοὶ οἱ Γνωστικοὶ προσπαθοῦσαν νά διεισδύσουν μέσα στήν Ἐκκλησίαν· νά διεισδύσουν καί νά εἰσπηδήσουν. Καί λέει ἐκεῖ ὁ Χριστός: *Ἐγὼ μισῶ τὰ ἔργα τῶν Νικολαϊτῶν. Σέ ἀγαπῶ, λέει στὸν ἐπίσκοπο τῆς Ἐφέσου, ἐπειδὴ κι ἐσύ μισεῖς τὰ ἔργα τῶν Νικολαϊτῶν.*⁴

Εἶδατε, παρακαλῶ, ὅτι ἡ μέθοδος αὐτὴ ξεκίνησε ἀπὸ τὸν διάβολο; Τὴν συναντοῦμε στοὺς Μωαβῖτες μέ τούς Ἑβραίους, τὴν συναντοῦμε στοὺς Νικολαῖτες μέ τούς Χριστιανούς. Ἀλλά καί διαρκῶς μέσα στοὺς αἰῶνες ὑπάρχει αὐτὴ ἡ διείσδυση. Θυμηθεῖτε ἀκόμη ὅτι σ'

4. Ἀποκ. 2, 6.

ολόκληρη τήν ιστορία τῶν Ἰσραηλιτῶν δέν γίνεται τίποτε ἄλλο παρὰ μιᾷ διαρκῆς προσπάθεια διεισδύσεως τῶν γειτονικῶν λαῶν, οἱ ὅποιοι βέβαια ἦταν φορεῖς τῆς εἰδωλολατρίας.

Σᾶς θυμίζω μόνο ὅτι ἐπὶ Σολομῶντος εἶχε γίνει τόση πολλή διείσδυση, ὥστε ἔφθασε αὐτός ὁ Σολομῶν νά παντρευτεῖ γυναῖκες εἰδωλολάτρισσες, πράγμα πού τό ἀπαγόρευε ὁ νόμος.⁵ Αὐτές μάλιστα ζήτησαν ἀπό τόν Σολομῶντα, τόν κήτορα τοῦ περιλάμπρου ἐκείνου ὁμώνυμου ναοῦ τοῦ Θεοῦ, νά κτίσει καί ναούς εἰδωλολατρικούς, μέσα σ' αὐτήν τήν Ἱερουσαλήμ, γιά χάρη τους.⁶ Καί ὀργίστηκε ὁ Θεός ἀπό αὐτό, καί τοῦ λέει: *Θά σέ τιμωρήσω αὐστηρά. Ἀλλά γιά χάρη τοῦ πατέρα σου, τοῦ Δαβίδ, δέν θά τιμωρήσω ἐσένα, ἀλλά τοὺς ἀπογόνους σου.*⁷

Καί ἡ τιμωρία, παιδιά, ἦταν ὅτι, μόλις πέθανε ὁ Σολομῶν, τό ἐνωμένο βασίλειο τοῦ Ἰσραήλ, γιά πρώτη φορά στήν Ἱστορία, χωρίστηκε σέ δύο βασίλεια· στό λεγόμενο βόρειο καί στό λεγόμενο νότιο βασίλειο. Καί ἔφθασαν μάλιστα αὐτά τά δύο βασίλεια, μέσα στή διαδρομή τῆς ἱστορίας τους, νά ἔχουν μεταξύ τους καί ἐχθροπραξίες! Ποιά ἦταν ἡ αἰτία; Ἡ διείσδυση τῶν ἀπ' ἔξω στοιχείων, δηλαδή τῶν γυναικῶν ἐκείνων πού μπήκαν μέσα στή ζωή τῶν Ἰσραηλιτῶν καί δημιούργησαν αὐτήν τήν ἱστορία.

5. Ὁ Σολομῶν, ἐκτός ἀπό τήν κόρη τοῦ Φαραώ, ἀπέκτησε ἀκόμη 700 γυναῖκες εἰδωλολάτρισσες καί 300 παλλακίδες. (Γ' Βασ. 11,3)

6. Ὁ Σολομῶν ἔχτισε ναούς γιά τόν Χαμῶς, τόν θεό τῶν Μωαβιτῶν, καί γιά τόν θεό τῶν Ἀμμωνιτῶν. Ἐχτισε ἐπίσης ναό γιά τήν Ἀστάρτη, τήν θεότητα τῶν Σιδωνίων. (Γ' Βασ. 11, 4-8. 11, 33)

7. Βλ. Γ' Βασ. 11, 9-13.

Θά λέγαμε ὅτι γιά μᾶς τούς Χριστιανούς αὐτή ἡ διείσδυση σήμερα εἶναι ἡ μόδα. Ἐν εὐρεῖα ἐννοία ἡ μόδα· ὄχι μόνο ὁ τρόπος πού ντυνόμαστε, ἀλλά ἡ νοοτροπία, τό πῶς θά ζήσουμε. Αὐτό εἶναι ἡ μόδα, αὐτό θά πεῖ *μόδα*, τό πῶς θά σκεφθοῦμε καί τό πῶς θά ζήσουμε. Ἡ μόδα λοιπόν εἶναι μία διείσδυση στή ζωή τῶν Χριστιανῶν. Πῶς ντύνονται οἱ ἄλλοι; καί οἱ Χριστιανοί νά ντυθοῦν κατά παρόμοιο τρόπο. Πῶς κινοῦνται; πῶς διασκεδάζουν οἱ ἄλλοι; καί οἱ Χριστιανοί νά κινοῦνται καί νά διασκεδάζουν κατά παρόμοιο τρόπο. Αὐτό ἀποτελεῖ μία διείσδυση.

Ἀκόμα, αὐτή ἡ ἴδια ἡ μουσική εἶναι μία διείσδυση. Λέμε: *Μά εἶναι ὥραία ἡ μουσική αὐτή*. Ναί, ὥραία· ἀλλά ἅμα τήν ἀκοῦς, τί ζημιά μπορεῖ νά σοῦ κάνει...! Θά μπεῖ μέσα στήν ψυχή σου, καί θά φθάσεις στό τελευταῖο στάδιο, τῆς ἀνατροπῆς. Τό ντύσιμο, ἡ διασκέδαση... ὅλα αὐτά, ὅπωςδήποτε ἀποτελοῦν σοβαρότατη διείσδυση γιά τόν Χριστιανό· ἄς τό προσέχουμε. Δέν εἶναι περιορισμός τό νά ποῦμε σέ ἕναν Χριστιανό ὅτι πρέπει νά προσέχει τό ντύσιμό του, νά προσέχει τό περπάτημά του, τό χτένισμά του, τόν τρόπο τῆς ζωῆς του. Δέν εἶναι ἕνας περιορισμός ἄχαρις, πού θέλει νά καταπιέσει... –χρησιμοποιῶ τή δική σας ἔκφραση– ὄχι, ἀλλά εἶναι μία προστασία ἀπό αὐτήν ἀκριβῶς τή διείσδυση. Ἄς τό καταλάβουμε, παιδιά.

Πρέπει νά σᾶς πῶ ὅτι αὐτή ἡ διείσδυση ὑπάρχει σέ κάθε μορφή προπαγάνδας. Τί θά πεῖ *προπαγάνδα*; Κατά λέξη σημαίνει διάδοση· θέτω κάτι ὑπό διάδοση. *Propagate* σημαίνει διαδίδω. Ἀλλά κάθε διάδοση εἶναι μία διείσδυση, πού πάει νά μπεῖ μέσα στίς ἀντιλήψεις

ἐκείνων πού θά τήν δεχθοῦν, εἴτε ἡ προπαγάνδα αὐτή εἶναι πολιτική εἴτε οἰκονομική εἴτε βιοθεωριακή. *Βιοθεωριακή* –ἀπό τή *βιοθεωρία*– εἶναι μιὰ προπαγάνδα γιά τόν τρόπο πού θά ζεῖ κάποιος.

Κοιτάξτε σήμερα σ' ὅλα τά σπίτια πῶς ἔχει διεισδύσει αὐτή ἡ προπαγάνδα ἡ βιοθεωριακή, δηλαδή πῶς θά ζήσουμε μέσα στό σπίτι μας. Ὑπάρχει δέ μιὰ ὁμοιογένεια βιοθεωρίας σήμερα στά σπίτια γιά τό ποιός θά εἶναι ὁ κοσμοθεωριακός προσανατολισμός μας, δηλαδή τί προσανατολισμό ἑνός *πιστεύω* θά ἔχουμε. Καί τό χειρότερο εἶναι ὅτι ἐνῶ ἐμεῖς οἱ Χριστιανοί ἔχουμε τόν προσανατολισμό μας, ἔχουμε τήν πίστη μας, δέν μᾶς χρειάζεται ἄλλη κοσμοθεωρία, ὅμως ἔρχονται ἀπ' ἔξω, μ' αὐτή τήν διείσδυση καί τήν προπαγάνδα, διάφορες κοσμοθεωρίες, διάφορα ξένα *πιστεύω*, ἀλλότρια τοῦ Χριστιανισμοῦ, καί ἐπιβάλλονται μέ κάθε τρόπο.

Σᾶς ἀναφέρω μόνο τόν Ὑλισμό. Τί εἶναι ὁ Ὑλισμός; Μιά κοσμοθεωρία, μιὰ βιοθεωρία, πού στόν πιστό πού τήν ἀποδέχεται μετατρέπεται σ' ἕναν τρόπο ζωῆς, σ' ἕναν τρόπο τοῦ σκέπτεσθαι. Βλέπετε πόσο σοβαρό εἶναι;

Ἀκόμη, αὐτά ὅλα γίνονται καί μέσα ἀπό τίς διαφημίσεις. Μιά διαφήμιση, παιδιά, εἴτε μπεῖ στά μαζικά μέσα ἐνημερώσεως, πού εἶναι ἡ τηλεόραση ἢ τό ραδιόφωνο, εἴτε μπεῖ μέσα στό λεωφορεῖο, εἴτε κολληθεῖ στούς τοίχους, ἀφίσες, ἐπιγραφές... ὅλα αὐτά δέν εἶναι παρὰ μιὰ διείσδυση, γιατί μπαίνουν σιγά-σιγά μέσα στήν ψυχή.

Ξέρετε, ὑπάρχει ἕνα δόγμα, θά λέγαμε, στό θέμα αὐτό τῆς προπαγάνδας καί τῆς διαφημίσεως, πού λέει:

*Πές, πές, κάποτε οί ἄλλοι θά τό δεχθοῦν. Ἀκούσατε τί εἶπα; Πές, πές... κάποτε οί ἄλλοι θά τό δεχθοῦν! Ξέρετε πῶς λέγεται αὐτό; Ἄν σᾶς τό πῶ, δέν θά τό δεχθεῖτε· καί ὅμως γίνεται. Αὐτό λέγεται πλύση ἐγκεφάλου! αὐτό τό πές, πές, πές! Στήν ἀρχή ὁ λαός θ' ἀντιδράσει, ὁ κόσμος θ' ἀντιδράσει· σιγά-σιγά ὅμως θά τό δεχθεῖ. Εἶναι σατανική μέθοδος! εἶναι φοβερή μέθοδος!*⁸

Γι' αὐτόν τόν λόγο ἄς τό προσέξουμε. Ὁ ἐχθρός εἶναι ἔνδον τῶν τειχῶν. Δέν εἶναι ἔξω ἀπό τά τείχη ὁ ἐχθρός· εἶναι μέσ στα τείχη. Καί ἔχει μπεῖ καί ἐνεργεῖ μέσα στήν πόλη τῆς πίστεως δι' αὐτῆς τῆς διεισδύσεως. Καί ποῦ δέν ἔχει μπεῖ... Ἔχει μπεῖ μέσα στήν Παιδεία μας. Νά σᾶς τό ὑποδείξω; νά σᾶς τό ἀναφέρω; νά σᾶς τό ἀναλύσω; Ἔχει μπεῖ μέσα στήν οἰκογένεια. Ἔχει μπεῖ μέσα στόν κοινωνικό μας βίο. Ἔχει μπεῖ μέσα σ' αὐτήν τήν πατρίδα μας. Καί σέ κάθε πατρίδα, ἂν τό θέλετε· ὅχι μόνο τήν ἐλληνική μας πατρίδα.⁹

Ὅλα αὐτά, πραγματικά, δείχνουν τό μέγεθος τῆς ζημιᾶς πού ἐπιτελεῖται μέ αὐτήν τή διείσδυση.

8. Ἡ τακτική τῆς ἐπαναλήψεως συνεχῶς τῶν ἴδιων ἀπόψεων-ιδεῶν-γνωμῶν, γιά νά πειθοῦν ὅλο καί περισσότεροι, –γνωστή καί ὡς *πές, πές, στό τέλος κάτι θά μείνει*– ἔχει ἀποδοθεῖ στόν δι-αβόητο Γιόζεφ Γκαῖμπελς, ὑπουργό Προπαγάνδας τοῦ Γ' Ράιχ.

9. Οἱ Σιωνιστές χρησιμοποιοῦν τίς οἰκονομικές ἐπιχειρήσεις τους ὄχι μόνο γιά κερδοσκοπικούς σκοπούς, ἀλλά κυρίως χάριν τῶν σιωνιστικῶν τους σκοπῶν, πού εἶναι ἡ παγκόσμια ἐπικράτησή τους, μέ τήν κατάκτηση τῆς παγκόσμιας οἰκονομίας καί τήν ἐξα-φάνιση τοῦ Χριστιανισμοῦ. Γι' αὐτό ἐπιδιώκουν νά ἔχουν ἐπιχει-ρήσεις πού ἐπηρεάζουν περισσότερο τά πλήθη, ὅπως μουσική, κι-νηματογράφο, τύπο, τηλεόραση, ραδιόφωνο, διαφημίσεις, μόδα... (Ἄριστ. Δελήμπασης, *Πάσχα Κυρίου*, Ἀθήνα 1985, σ. 606)

Καί ὅταν ὁλοκληρωθεῖ καί τό τρίτο βῆμα, ἡ τρίτη φάση, πού ὁ διάβολος κατάφερε ἤδη νά διεισδύσει στήν ψυχή τῆς Εὐᾶ –ἐπανέρχομαι στό θέμα μου– καί νά τῆς δημιουργήσει τήν ἐπιθυμία τῆς ἰσοθείας, τότε δέν μένει πλέον παρά τό τελευταῖο στάδιο· ἡ ἀνατροπή, τό ἀναποδογύρισμα, ἡ τρικλοποδιά.

Σημειώνει ὁ ἱερός Χρυσόστομος: Ὁ διάβολος «...ἵνα τήν ἀπάτην εἰσαγαγεῖν δυνηθείη, καί τήν γυναῖκα ὑποσκελίσας, τὸν οἰκεῖον σκοπὸν ἀποπληρώσῃ»¹⁰. Ἀφοῦ θά μπορούσε νά ἐξαπατήσει καί νά τρικλοποδήσει τήν γυναῖκα, θά ὁλοκλήρωνε τὸν δικό του σκοπό. Τό *ὑποσκελίζω* θά πεῖ βάζω τρικλοποδιά, ἔτσι πού ὁ ἄλλος νά ἀνατραπεῖ, νά ἀναποδογυριστεῖ καί νά πραγματώσω τὸν τελικό μου σκοπό. Ποιὸς ἦταν ὁ τελικός σκοπὸς τοῦ διαβόλου; Ὁ θάνατος τῶν πρωτοπλάστων. Καί αὐτό, ὅπως σᾶς ἔλεγα, τό ἔμαθε ἀπὸ τὴν Εὐᾶ. Ὁ διάβολος δέν τό γνώριζε· τὴν ψάρεψε τὴν Εὐᾶ, καί τό ἔμαθε ἀπὸ αὐτήν, γιατί ἡ Εὐᾶ ἔδειξε μιά ἀφέλεια.

Ἔχουμε λοιπὸν τό φαινόμενο τῆς ἀνατροπῆς.

Ἀλλὰ ἕως ὅτου ἔλθει ὁ θάνατος, θά ἀποχωρήσει βεβαίως ἡ χάρη τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τοὺς πρωτοπλάστους, ἀλλὰ καί οἱ πρωτόπλαστοι θά ἀναχωρήσουν ἀπὸ τὸν Παράδεισο. Βλέπετε πόσα κακά δημιουργήθηκαν!... Ἀλλὰ, μὴ νομίζετε, τό ἴδιο πράγμα ὁ διάβολος τό κάνει σέ κάθε μας βῆμα, παιδιά.

Ἐδῶ θά ἤθελα νά σᾶς πῶ κάτι πού εἶναι ἐντελῶς ἀνθρώπινο καί προσωπικό, ἐννοῶ δηλαδή μέσα στήν καθημερινότητά μας, γιὰ τό πῶς ἔρχεται ὁ διάβολος νά

10. *Εἰς τὴν Γένεσιν, Ὁμιλία IC*, PG 53, 129.

μᾶς ἀνατρέψει, ἀφοῦ μᾶς πείσει ὅτι δέν εἶναι τίποτα σπουδαῖο αὐτό ἢ ἐκεῖνο· *Κάνε το αὐτό, καί σέ ἀναποδογυρίζει.*

Θά σᾶς διαβάσω μιά πολύ ωραία θέση, τοῦ ἁγίου Ἐφραίμ τοῦ Σύρου, καί θά σᾶς τήν ἐξηγήσω.

«*Πρὸ μὲν τοῦ τελεσθῆναι τὴν ἀνομίαν σμικρύνει αὐτήν ὁ ἐχθρὸς ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτῶν σφόδρα. μάλιστα δὲ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς σαρκικῆς ἡδονῆς τοσοῦτον ἐλαττεῖ αὐτήν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ὥστε σχεδὸν φαίνεσθαι τῷ ἀδελφῷ ταύτην μηδὲν διαφέρουσαν τοῦ ἐκχέαντος ποτήριον ψυχροῦ ὕδατος εἰς τὸ ἔδαφος.*»¹¹

Ὅταν ὁ ἐχθρὸς θέλει νά δημιουργήσει ἀνατροπή στὸν ἄνθρωπο, καί μάλιστα στὰ σαρκικά ἁμαρτήματα, παρουσιάζει, πρὶν ἀπὸ τὴν τέλεση τῆς ἁμαρτίας, τὸ πράγμα πολὺ μικρό· τόσο μικρό, σάν ἓνα τίποτα. *Τί εἶναι; Νά, σάν νά πάρεις ἓνα ποτήρι νερό καί νά τό χύσεις. Τί εἶναι; Σπουδαῖο πράγμα...* Ὅταν ὁμως ἐπιτελεσθεῖ ἡ ἁμαρτία, τότε ὁ πονηρὸς δέν ἀπέρχεται λέγοντας καθ' ἑαυτὸν σέ τρικλοπόδησα καί σ' ἔριξα, ἀλλὰ ἔρχεται νά δώσει καί τὴ χαριστική βολή, νά ἐμπνεύσει τὴν ἀπελπισία, καί νά πεῖ στὸν πεσμένο ἄνθρωπο: *Τώρα... Ἄ, τώρα δέν σώζεσαι! Δέν σώζεσαι!... Αὐτό πού ἔκανες, δέν σώζεσαι!...*

Ξέρετε δέ πῶς λέγεται αὐτὴ ἡ μέθοδος πού χρησιμοποιεῖ ὁ διάβολος γιὰ νά ἀνατρέψει; Λέγεται *μέθοδος τοῦ μυρμηκολέοντος.*

Τί εἶναι αὐτός ὁ *μυρμηκολέων*; *Μυρμηκολέων* θά

11. *Εὐεργετίνος*, τόμος Α', ἐκδ. Ἱερᾶς καί Σεβασμίας Δεσποτικῆς Μονῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Κρονίτζης Κουβαρά Ἀττικῆς, Ἀθῆναι 1957, σ. 32.

πει *μυρμηγκο-λεοντάρι*. Είναι μέθοδος τοῦ διαβόλου, ὁ ὁποῖος ἐνεργεῖ στὸν πιστό σάν ἓνα φανταστικό ζῶο, πού μπροστά εἶναι σάν μυρμηγκάκι καί πίσω σάν ἓνα τεράστιο λεοντάρι. Δηλαδή σημαίνει πῶς ὁ διάβολος στήν ἀρχή τήν ἁμαρτία τήν παρουσιάζει τόσο μικρή, σάν ἓνα μυρμηγκάκι, καί ὅταν τήν ἐπιτελέσεις σοῦ τήν παρουσιάζει σάν ἓνα λεοντάρι. Είναι κάτι, δηλαδή, πραγματικά φοβερό!¹²

Πρέπει νά σᾶς πῶ ὅτι αὐτό, δυστυχῶς, δέν εἶναι μόνο στά ἄτομα· εἶναι καί στίς κοινωνίες, στίς οἰκογένειες, εἶναι καί στούς λαούς. Αὐτό τό φαινόμενο τῆς ἀνατροπῆς στούς λαούς λέγεται *παρακμή*, λέγεται *διάλυση*! Θά τό πῶ ἄλλη μιά φορά· *παρακμή* καί *διάλυση*! Δέν ξέρω ἂν ὑπερβάλλω. Πολύ φοβᾶμαι ὅτι ὁ διάβολος ἔχει δουλέψει πολύ καλά ἐδῶ στήν πατρίδα μας, στά ἥθη μας καί στή ζωή μας, καί πολύ φοβᾶμαι μήπως ἤδη ἔχει φθάσει στό τελευταῖο του στάδιο, στό στάδιο τῆς ἀνατροπῆς. Αὐτό θά σήμαινε ὅτι βρισκόμαστε πιά μπροστά στήν πραγματικότητα τῆς παρακμῆς καί τῆς

12. Τήν ἀλληγορική αὐτή ἐρμηνεία ὑποστηρίζει ὁ ὅσιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης (*Συμβουλευτικὸν Ἐγχειρίδιον*, κεφ. η', ἐνότητα: Ὅτι ὁ διάβολος μὴ ἀπολαύων τῶν ἡδονῶν τῶν αἰσθήσεων, ἀποθνήσκει· καὶ διατὶ λέγεται *μυρμηγκολέων*, ἔκδ. Νεκτάριος Παναγόπουλος, 1991, σσ. 143-144). Ἄλλοι Πατέρες δίνουν ἄλλη ἀλληγορική ἐρμηνεία: «Ὅτι τὸ παρὰ τῷ Ἰῶβ εἰρημένον, "*μυρμηγκολέων ὥλετο παρὰ τὸ μὴ ἔχειν βορὰν*" (Ἰῶβ 4,11), τὸν διάβολόν φησιν αἰνιγματίζειν. Ὡς λέων μὲν προέρχεται ὠρνούμενος καὶ τίνα καταπὶν ζῆτῶν· ἡττηθεὶς δέ, οὐκέτι ὥς λέων, ἀλλ' εἰς μύρμηκα συσταλείς, κατησχυμμένος ἀφίσταται καὶ διόλλυται, βορὰν ἐν ἀνθρώποις μὴ εὗρισκων. Βορὰ δὲ καὶ ἰσχύς τοῦ διαβόλου ἢ ἐν ἀνθρώποις εὗρισκομένη ἁμαρτία· ἥς ἀπουσίας, ἐκεῖνος ὀλλυται.» (Φωτίου Λεξικογράφου, *Βιβλιοθήκη*, 280.254b).

διαλύσεως! Καί ρωτάει κανείς: τί θά γίνει παρακάτω; τί μένει ακόμη παρακάτω;...¹³

Βέβαια ἡ Ἑλλάς πολλές φορές ἔφθασε στό φαινόμενο τῆς παρακμῆς. Σᾶς θυμίζω τούς χρόνους τοῦ ἀποστόλου Παύλου ὅταν ἦρθε στήν Ἑλλάδα· ἀλλά καί λίγο πιο μπροστά ἀπό τόν ἀπόστολο Παῦλο, τόν 2ον αἰῶνα π.Χ., ὅταν εἶχε πιά ἀποκορυφωθεῖ ἡ παρακμή στήν Ἑλλάδα, δηλαδή τό θρησκευτικό συναίσθημα εἶχε διαλυθεῖ. Δέν ὑπῆρχε πιά τίποτα σ' αὐτήν τήν Ἑλλάδα· ὅλα εἶχαν βγεῖ στό σφυρί. Φείδομαι τῶν αὐτιῶν σας, λυπᾶμαι τ' αὐτιά σας, γιά νά μή σᾶς πῶ τί συνέβαινε στήν ἀρχαία Ἑλλάδα, κάπου ἐκεῖ στά μέσα τοῦ 2ου αἰῶνα, ὅταν οἱ Ρωμαῖοι χωρίς κόπο κατέλαβαν τήν Ἑλλάδα.

Καί ἡ Ρώμη τότε ἦταν σφριγηλό κράτος, δύναμη ἰσχυρή, γιατί εἶχε κάποια ἀγνότητα ἡθῶν. Ὅταν ὁμως κι ἐκείνη δέχθηκε αὐτές τίς διαδικασίες ἐπιδράσεων, ἔφθασε βέβαια στό σημεῖο νά ζήσει τήν πτώση της, καί μάλιστα πτώση παταγώδη. Ὁ Ἀλάρικος¹⁴, ἀργότερα, τόν 4ον αἰῶνα μ.Χ., κατέστρεψε πραγματικά τή Ρώμη, γιατί τά ἦθη στόν δυτικό κόσμο ἦταν πιά σέ βαθμό ἀπελπιστικό, δηλαδή παρακμή καί διάλυση.

Καί τώρα, ὅλος ὁ κόσμος, καί ἡ πατρίδα μας, περνάει αὐτήν τήν παρακμή. Βλέπει κανείς τήν τέχνη, τίς

13. Ὁ κυριότερος τῶν σκοπῶν τοῦ Διεθνοῦς Σιωνισμοῦ εἶναι νά κυριαρχήσουν στήν ἀνθρωπότητα, ὑποδουλίζοντας τά πιο ἀπάνθρωπα ἔνστικτα καί ἦθη, διά τῆς μεθοδικῆς προωθήσεως τῆς ἀνηθικότητος, διαφθορᾶς καί ἐκφυλισμοῦ τῶν χριστιανικῶν λαῶν. Βλ. *Πρωτόκολλα τῶν Σοφῶν τῆς Σιών, Πρόλογος καί Κεφάλαιον Γ'*, ἐκδ. Νεκτ. Παναγόπουλος, Ἀθῆναι 1932, σσ. 11 καί 54-62.

14. Βασιλιάς τῶν Βησιγότθων (396-410 μ.Χ.).

καλές τέχνες ἔννοῶ, μουσική, ζωγραφική... βλέπει τὸν τρόπο πού σκέπτονται οἱ ἄνθρωποι... Δέν ξέρω βέβαια ἂν κάποιοι, ὅταν τ' ἀκούσουν αὐτά, ἴσως μέ ἀντικρούσουν· δικαίωμά τους. Δέν εἶναι πάντα εὐκόλο νά κρίνει κανεῖς τήν ἐποχή του. Μπορεῖ κάποιοι νά λένε ὅτι ἔχουμε μᾶλλον ἀναγέννηση. Ἀλλά δέν βλέπω πουθενά καμμιά ἀναγέννηση... βλέπω μιὰ παρακμή! Γιατί ἀκριβῶς καί τό θρησκευτικό αἶσθημα ἔχει πέσει, ἐφόσον ἐπικρατεῖ ἀθεΐα. Κι ὅπου ἐπικρατεῖ ἀθεΐα, ἐκεῖ ἐπέρχεται καί ἡ παρακμή.

Ὁ χρυσοῦς αἰὼν τοῦ Περικλέους ἦταν γιατί ὑπῆρχε θρησκευτική πίστη. Ἀργότερα ὁ Λουκιανός, ὅταν γράφει τοὺς *Νεκρικοὺς Διαλόγους* του, ζεῖ πιά σέ μιὰ φοβερή παρακμή. Ὁ Λουκιανός ἀπλῶς γράφει σέ βιβλία ἐκεῖνα πού εἶχαν ἤδη βγεῖ στό σφυρί, καί ἡ πίστη καί ἡ ἠθική καί τά πάντα. Τά πάντα εἶχαν βγεῖ στό σφυρί!¹⁵ Ἔτσι, πραγματικά, τήν ἀκμή τή συνοδεύει τό θρησκευτικό αἶσθημα· ὅταν αὐτό πέσει, τότε ἔχουμε παρακμή.

Πάντως θά ἤθελα νά σᾶς ἐπισημάνω ὅτι ὅλα αὐτά ὀπωσδήποτε ἀποτελοῦν τά τέσσερα στάδια πού ὁ διά-

15. Ὁ Λουκιανός θεωρεῖται ὁ σπουδαιότερος ἀπό τοὺς σοφιστές τοῦ 2ου μ.Χ. αἰῶνος. Στούς *Νεκρικοὺς Διαλόγους* παρουσιάζει τριάντα διαλογικά σιγμιότυπα, στά ὁποῖα συμμετέχουν γνωστές προσωπικότητες πού ἔχουν πεθάνει καί βρίσκονται πιά στὸν Ἅδη καί συνομιλοῦν γιὰ ζητήματα τῆς παρουσίας ζωῆς. Θέλει μ' αὐτόν τὸν πρωτότυπο τρόπο ὁ Λουκιανός νά καυτηριάσει καί νά χλευάσει τίς θρησκευτικές ἰδέες καί τίς ἀντιλήψεις τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς του πρὶν ἀκόμα διαδοθεῖ ὁ Χριστιανισμός καί ἐνῶ ἡ θρησκευτική πίστη καί ἡ ἠθική συνεχῶς ξεπέφτουν, λόγω τῆς ὕλικῆς εὐμάρειας πού ἐπικρατοῦσε.

βολος μετῆλθε στόν Παράδεισο, γιά νά καταστρέψει τούς πρωτοπλάστους. Καί ἔκτοτε τίς μεθόδους αὐτές τίς χρησιμοποιεῖ διαρκῶς ὁ διάβολος γιά νά πλανᾷ καί νά καταστρέφει τούς ἀνθρώπους.

Ἄλλά ἄς ἐπανέλθουμε, παιδιά, στήν ἀπάντηση πού ἔδωσε ἡ Εὐα στό φίδι: «Καί εἶπεν ἡ γυνή τῷ ὄφει· ἀπό καρποῦ τοῦ ξύλου τοῦ παραδείσου φαγούμεθα, ἀπό δὲ τοῦ καρποῦ τοῦ ξύλου, ὃ ἐστίν ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου, εἶπεν ὁ Θεός, οὐ φάγεσθε ἀπ' αὐτοῦ, οὐδὲ μὴ ἄψησθε αὐτοῦ, ἵνα μὴ ἀποθάνητε»¹⁶. Καί εἶπε ἡ γυναίκα στό φίδι· ἀπό τόν καρπό τῶν δένδρων τοῦ Παραδείσου θά τρῶμε· ἀπό τόν καρπό ὅμως τοῦ δένδρου πού εἶναι στή μέση τοῦ Παραδείσου, εἶπε ὁ Θεός νά μή φᾶμε ἀπό αὐτό, οὔτε νά τό ἀγγίξουμε, γιά νά μήν πεθάνουμε· «οὐδὲ μὴ ἄψησθε αὐτοῦ, ἵνα μὴ ἀποθάνητε»! οὔτε νά τό ἀγγίξετε, γιά νά μήν πεθάνετε! Προσέξτε αὐτό τό σημεῖο.

Θά ἤθελα νά μείνω ἀκριβῶς ἐπάνω σ' αὐτό, ὅτι δέν ἔπρεπε οὔτε νά ἀγγίξουν τόν καρπό. Αὐτή ἡ θέση τῆς Ἀγίας Γραφῆς κρύβει πολλή ἀξία ὡς πρὸς τόν ἀγώνα τοῦ πιστοῦ· γι' αὐτό παρακολουθήστε.

Τό ἄγγιγμα τοῦ καρποῦ δέν θά ἦταν τίποτε ἄλλο παρά τό προοίμιο τῆς παραβάσεως τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ, νά μή γευθοῦν τόν καρπό.

Νά σᾶς πῶ ἓνα παράδειγμα. Ὅταν θέλω νά καπνίσω, ἀλλά δέν ἔχω τσιγάρα, δέν εἶναι εὐκόλο νά καπνίσω. Ὅταν ὅμως ἔχω στά χέρια μου ἓνα πακέτο τσιγάρα, δηλαδή τά κρατάω τά τσιγάρα, τότε μπαίνω πιό

16. Γέν. 3, 3-4.

πολύ στόν πειρασμό· εἶμαι στήν ἀρχή, εἶμαι στό προοίμιο τοῦ νά καπνίσω.

Γι' αὐτό ὁ Θεός, κόβοντας τό αἷτιο, κόβοντας τό προοίμιο τῆς ἁμαρτίας, εἶπε σοφότατα: οὔτε θά ἀγγίξετε τόν καρπό! Πόσο σοφό, ἀλήθεια! Πράγματι, ἡ ἁμαρτία, ἡ κάθε ἁμαρτία, ἔχει καί τά προοίμιά της καί τά αἰτία της.

Θά σᾶς θυμίσω κάτι ἀπό τήν ἱστορία τοῦ Ἰσραήλ.

Ὁ Θεός, ὅταν οἱ δύο ἄγγελοι ἐπισκέφθηκαν τόν Λώτ γιά νά τόν βοηθήσουν νά φύγει ἀπό τήν πόλη, ἐν ὄψει τῆς καταστροφῆς τῆς ἁμαρτωλότατης πενταπόλεως, εἶχε πεῖ στόν Λώτ: «σώζων σῶζε τήν σεαυτοῦ ψυχήν»· σπεῦσε νά σώσεις τή ζωή σου· «μὴ περιβλέψῃ εἰς τὰ ὀπίσω, μηδὲ στής ἐν πάσῃ τῇ περιχώρῳ· εἰς τὸ ὅρος σώζου, μήποτε συμπαραληφθῇς»¹⁷. Μὴν κοιτάξεις πίσω σου, οὔτε νά σταθεῖς σέ ὅλη τήν περίχωρο τῆς πόλεως· στό βουνό θά σωθεῖς· πρόσεξε μήπως καί συμπεριληφθεῖς μ' ἐκείνους πού θά καταστραφοῦν.

Εἶναι στή *Γένεση*, στό κεφάλαιο 19, στίχος 17. Πιστεύω ὅτι ἔχετε Παλαιά Διαθήκη· νά τό βρεῖτε.

Ἐδῶ ἔχουμε τρεῖς ὅρους σωτηρίας. Ποιός εἶναι ὁ πρῶτος ὅρος; «μὴ περιβλέψῃ εἰς τὰ ὀπίσω», νά μὴν κοιτάξεις πίσω σου.

Οἱ πρωτόπλαστοι ἔπρεπε νά κοιτάζουν τόν Θεό· ἀλλά γύρισαν τό πρόσωπό τους νά κοιτάξουν πλάγια, νά κοιτάξουν τό φίδι. Ἐπρεπε πάντα νά ἔχουν τή μνήμη τοῦ Θεοῦ καί πάντα νά σκέπτονται τόν Θεό· ἀλλά ἐδῶ κάνουν μιὰ παρὰβαση, κοιτάζουν πλάι, κοιτάζουν

17. *Γέν.* 19, 17.

πίσω δηλαδή, κοιτάζουν προς τό φίδι, δέν κοιτάζουν μπροστά τους. Καί ἐκεῖ ἀκριβῶς δημιουργεῖται τό λάθος.

Εἶναι ἐκεῖνο πού τό λέμε κάποτε καί αἰσθητά, τό λέμε καί νοητά: *Κοίτα, παιδί μου, τή δουλειά σου! κοίτα μπροστά σου!* Τό λέμε, εἶναι καθημερινή ἔκφραση. Ὅταν ἔρχεσαι καί λές *Ξέρεις, μ' ἐνοχλεῖ ἐκεῖνος κι ἐκεῖνος ὁ συμμαθητής μου καί τά λοιπά*, ἐμεῖς σοῦ λέμε: *Βρέ παιδάκι μου, κοίτα τή δουλειά σου! κοίτα μπροστά σου ἐσύ!...* Τί θά πεῖ *κοίτα μπροστά σου*; Δέν σημαίνει μή γυρίσεις τό κεφάλι σου, ἀλλά μήν ἀσχολεῖσαι μέ πλαϊνά πράγματα· ἔχε τά μάτια σου καρφωμένα σ' ἓναν σκοπό. Κι αὐτός ὁ σκοπός ποιός εἶναι; ὁ Θεός. Νά φθάσουμε στόν Θεό· αὐτός εἶναι ὁ σκοπός.

Εἶναι αὐτό πού θά μᾶς πεῖ ὁ Κύριος ἀργότερα: «Οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω εὐθετός ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ»¹⁸. Ἐβαλες τό χέρι σου ἐπάνω στό ἄροτρο γιὰ νά ὀργώσεις; δέν θά κάνεις ἴσια αὐλακιά. Ἄμα κοιτάξεις πίσω σου, θά κάνεις στραβή αὐλακιά. Τό παράδειγμα, φυσικά, εἶναι ἀπό τὴν ἐποχὴ πού ὑπῆρχαν τά ἄροτρα μέ τά ζῶα.

Τί θέλει νά πεῖ μ' αὐτό; Ἐάν ἔβαλες τό χέρι σου ἐπάνω στό ἄροτρο νά ὀργώσεις τὴν πνευματικὴ σου ζωὴ καί κοιτάξεις ἀπὸ ἄνω καί ἀπὸ ἑκεί, δέν θά καταστεῖς «εὐθετός», κατάλληλος γιὰ τὴν Βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Παιδάκια, τό ἀκούσατε; Δέν μπορεῖ νά γίνει κανεὶς κατάλληλος γιὰ τὴ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἂν κοιτά-

18. Λουκᾶ 9, 62.

ζει ἀριστερά καί δεξιά· μόνο μπροστά του θά κοιτάζει! Αὐτό θέλει πολλή προσοχή!

Τί σημαίνει στήν πράξη; Παράδειγμα: Δέν ἔχεις ἀμαρτήσῃ στή ζωή σου; Δόξα τῷ Θεῷ! Ἅγιος ὁ Θεός! Προχώρα μπροστά σου· μή κοιτάξεις τίποτε ἄλλο! Θά σοῦ ποῦν οἱ ἄλλοι ὅτι ἔχεις παρωπίδες. Ξέρετε γιατί βάζουμε τίς παρωπίδες στά ἄλογα; Τό κάνουμε αὐτό ἀκριβῶς γιά νά μή τρομάξουν, γιά νά μήν τρομάξῃ τό ζῶο ἀπό τήν κίνηση πού ὑπάρχει ἀριστερά καί δεξιά. Τοῦ βάζουν λοιπόν τίς παρωπίδες γιά νά κρατάει ἴσιο τόν δρόμο του. Εἶναι μειονέκτημα αὐτό γιά τό ἄλογο; ἢ εἶναι μειονέκτημα ἐάν δέν ἔχει παρωπίδες; Ἄν εἶναι μειονέκτημα, τότε γιατί ὁ κάτοχος τοῦ ζώου βάζει τίς παρωπίδες, αὐτά τά πλαϊνά καλύμματα ἐδῶ, πού κρύβουν τόν γύρο ὀρίζοντα, γιά νά βλέπει μόνο μπροστά; Τίς βάζει γιά νά μή τρομάξῃ τό ζῶο. Βάλτε ἓνα ζῶο χωρίς παρωπίδες νά περπατήσῃ στόν δρόμο, νά δεῖτε τί θά γίνηι... θά ἀφηνιάσει!

Ἔτσι κι ἐμᾶς· θά μᾶς κατηγορήσουν ὅτι ἔχουμε παρωπίδες. Αὐτές ὅμως εἶναι *χρηστές*, εἶναι *χρήσιμες* παρωπίδες!

Δέν μοῦ λέτε, σᾶς παρακαλῶ· ὅταν περνᾶμε ἀπό ἓναν τόπο καί βρωμάει ψοφίμι, τί κάνουμε; δέν κλείνουμε τή μύτη μας; Ναί, γιατί δέν θέλουμε νά μυρίσουμε αὐτήν τή βρώμικη μυρωδιά. Γιατί νά μή κλείσουμε καί τά μάτια μας στά ποικίλα καλέσματα τοῦ κόσμου τούτου; Παρωπίδες εἶναι αὐτό, μέ τήν καλή σημασία. Ἐάν δέν τό καταλαβαίνουν οἱ κοσμικοὶ ἄνθρωποι, ἐμᾶς μᾶς περισσεύει. Ἄς μᾶς κατηγορήσουν ὅτι θέλουν. Καί μόνο γιατί ἔχει κάποιος τήν ιδιότητα τοῦ

Χριστιανοῦ, εἶναι ἀρκετό νά τόν κατηγοροῦν καί νά τόν εἰρωνεύονται. Ἀλλά πρέπει νά ἀντέχουμε νά ἔχουμε τήν ιδιότητα τοῦ Χριστιανοῦ!

Μάλιστα, παιδιά! θά βάλουμε παρωπίδες, γιατί μᾶς χρειάζονται νά περπατοῦμε ἴσια, γιά νά μὴν ἀφηνιάσουμε στόν δρόμο τῆς ζωῆς μας! Καί βλέπει κανεῖς σήμερα τούς νέους, πού πετᾶνε αὐτές τίς χρηστές παρωπίδες, ὅτι ἔχουν κυριολεκτικά ἀφηνιάσει στή ζωή τους· θυμίζουν ἄλογα κυριολεκτικά, ζῶα χωρίς λογική, νά τό πῶ ἔτσι καί μεταφορικά· δηλαδή θυμίζουν ζῶα πού δέν ξέρουν πιά τί κάνουν. Περπατᾶνε στόν δρόμο, φωνάζουν, σπάζουν βιτρίνες, βρίζουν, χτυποῦν, χτυποῦνται... Ἀνθρώποι εἶναι αὐτοί ἢ ἀφηνιασμένα ἄλογα, ἀφηνιασμένα ὄντα; Παιδιά, αὐτοί, στό ὄνομα τῆς ἐλευθερίας, δέν ἔχουν τίς παρωπίδες· τίς ἔχουν πετάξει!

Ἀλλά καί κάτι ἀκόμη. Ὑπῆρξε ἡ ζωή μας ἁμαρτωλή; εἴχαμε κάνει μέχρι τώρα ἁμαρτίες; Μή γυρίσουμε πίσω νά τίς κοιτάξουμε. Μή γυρίσουμε πίσω νά ποῦμε κάποτε εἶχα ἐκεῖνον τόν φίλο, τή φίλη, ἔκανα ἐκεῖνο κι ἐκεῖνο. Μή γυρίζεις πίσω· θά πάθεις ὅ,τι ἔπαθε ἡ γυναίκα τοῦ Λῶτ. Τί λέει ὁ Κύριος; τί εἰδοποιεῖ στό *Κατά Λουκᾶν* εὐαγγέλιο; «*Μνημονεύετε τῆς γυναικὸς Λῶτ*», νά θυμόσαστε τήν γυναίκα τοῦ Λῶτ.¹⁹ Τί ἔγινε αὐτή; Στήλη ἁλατιοῦ. Πρόσεξε, παιδί μου· ἂν γυρίζεις καί κοιτάξεις πίσω τή ζωή σου, τί ἔκανες πρῶτα δηλαδή, γιά νά ἔχεις ἀναμνήσεις κακές καί νά ἐπανασυνδέσεις τό παρόν σου μέ τό βρώμικο παρελθόν σου, πρόσεξε, θά γίνεις στήλη ἁλατιοῦ. Τί σημαίνει αὐτό; θά ἀπολι-

19. *Λουκᾶ* 17, 32.

θωθεῖς! θά χάσεις τή χάρη τοῦ Θεοῦ! Θά ἀπολιθωθεῖς, πρόσεξέ το!...

Αὐτό λοιπόν σημαίνει «μὴ περιβλέψῃς εἰς τὰ ὀπίσω», μὴ κοιτάξεις πίσω.

Ὁ δεύτερος ὅρος σωτηρίας εἶναι: «μηδὲ στής ἐν πάσῃ τῇ περιχώρῳ»· οὔτε νά σταθεῖς σέ ὅλη τήν περιοχὴ τῆς περιχώρου, δηλαδή στά γύρω-γύρω μέρη, γιατί οὔτε ἐκεῖ εἶναι ἡ σωτηρία.

Τί εἶναι ἡ περίχωρος; Ὁ Εὐγένιος Βούλγαρης κάνει μιὰ ωραία ἐρμηνεία καί λέει ὅτι εἶναι τά αἰτία τῆς ἁμαρτίας.²⁰ Ἐάν ἡ πόλη εἶναι ἡ ἁμαρτία, ἡ περίχωρος εἶναι τά αἰτία τῆς ἁμαρτίας. Ἄν λοιπόν δέν εἴσαι μέν στήν πόλη, στήν περιοχὴ τῆς ἁμαρτίας, ἀλλά εἴσαι στά περίχωρά της, στά γύρω-γύρω της, τότε μοιάζεις μέ τήν πεταλούδα τῇ νυκτερινῇ πού γυρίζει γύρω-γύρω ἀπό τή φλόγα τοῦ καντηλιοῦ, καί τό πρῶί τῇ βρισκουμε στό λάδι μέσα πνιγμένη! Τότε, νά τό ξέρεις, ἡ σωτηρία σου δέν ὑπάρχει! Ἄν δηλαδή δέν πηγαίνεις στήν ἀνηθικότητα, ἀλλά παίρνεις ἀνήθικα περιοδικά, βλέπεις ἀνήθικες εἰκόνες, κουβεντιάζεις μέ τίς φίλες σου, μέ τούς φίλους σου, μέ τούς συμμαθητές σου ἀνήθικες κουβέντες, τότε εἴσαι στή γύρω περιοχὴ, εἴσαι στά περίχωρα· τότε, νά τό ξέρεις, γρήγορα θά μπεῖς καί στήν πόλη, τότε θά κάνεις καί τήν ἁμαρτία.

20. «Πρέπει, δεύτερον, ὁ ἐν μετανοίᾳ νὰ μὴ μείνῃ οὔτε εἰς ἐκεῖνας τὰς περιστάσεις ὅπου γειτονεύουσι, τουτέστιν νὰ ἀπομακρύνεται καὶ νὰ ἀπέχῃ ὅσον δύναται ἀπὸ τὰς αἰτίας καὶ ἀφορμὰς ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι δύνανται εὐκόλῃ εἰς τὴν προτέραν ζωὴν νὰ τὸν ἀνακυλήσουν.» (Αδολεσχίας Φιλοθέου, Α', Ἐκ τῆς Γενέσεως ἐπιστάσεις, ἐκδ. ἀδελ. Ζωσιμάδων, ἐν Ἱεροσολύμοις αὐγνή, σ. 60)

Ἄν πεῖ κανεῖς ἐγὼ δέν πειράζομαι, τότε τὴν ἀπάντηση τὴν ἔχει. Πρῶτα-πρῶτα δέν ξέρει τὸν ἑαυτό του, γιὰ νὰ λέει τίς κουβέντες αὐτές. Τὴν ἀπάντηση ὅμως τὴν ἔχει ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ· «ὁ δοκῶν ἐστάναι βλέπω μὴ πέσῃ»²¹, αὐτὸς πού νομίζει ὅτι στέκεται ὀρθὸς ἅς προσέξει νὰ μὴ πέσει! Παιδιά, εἶναι φοβερό πρᾶγμα νὰ μὴν ἔχει κανεῖς στοιχειώδη αὐτογνωσία.

Ἄν νομίζουμε πὼς θὰ σωθοῦμε στὴν περίχωρο, τότε διαψεύδουμε τὸν Θεό, πού παραγγέλλει ὅτι δέν ὑπάρχει ἡ σωτηρία ἐκεῖ. Ἀλλὰ ὁ Θεός δέν διαψεύδεται· στό τέλος ἐμεῖς θὰ διαψευστοῦμε, ἐμεῖς θὰ πέσουμε θύματα τῆς ἀνοίας μας, δηλαδή τῆς κουταμάρας μας, τῆς βλακειάς μας... νὰ τό πῶ καλύτερα, τῆς χαζομάρας μας!... Αὐτό θὰ πεῖ ἄνοια· χαζομάρα, ἀμυαλοσύνη!

Βλέπετε;... Ἄς προσέξουμε λοιπόν, γιατί ἐκεῖ δέν ὑπάρχει σωτηρία· ἐκεῖ εἶναι τὰ αἷτια τῆς ἁμαρτίας· εἶναι τό «μὴ ἄψησθε αὐτοῦ», κατὰ κυριολεξία! μὴν ἀγγίξετε τὸν καρπό!... Μπορεῖ νὰ πεῖ κάποιος: Μά δέν θὰ τὸν φάω, Κύριε... Νά, στό δένδρο εἶναι· πάω καί τὸν ἀγγίζω. Ὅχι! Οὐτε θὰ τὸν ἀγγίξετε! Μακριά! μακριά!

Ὁ τρίτος ὅρος τῆς σωτηρίας εἶναι: «εἰς τὸ ὅρος σῶζου», στό βουνό θὰ σωθεῖς· στό βουνό!

Πράγματι, πιο πέρα ἀπὸ τὴν πεντάπολη πού καταστράφηκε ἦταν ἓνα βουνό· ὁ Θεός λοιπόν εἶπε σὸν Λῶτ: Ἐκεῖ θὰ πᾶς νὰ σωθεῖς.

Τί σημαίνει «εἰς τὸ ὅρος σῶζου»; Σημαίνει πὼς μόνο ὅταν ἔχεις ἀναβάσεις πνευματικές, τότε μπορεῖς νὰ σωθεῖς. Μόνον ὅταν ἀνεβαίνεις πνευματικά, ἔχεις

21. Α΄ Κορ. 10, 12.

τήν σιγουριά ότι δέν κατεβαίνεις. Ἀφοῦ ἀνεβαίνεις, εἶναι δυνατόν νά κατεβαίνεις; Μόνο ἐκεῖ πραγματικά ὑπάρχει ἡ σωτηρία.

Θά μοῦ πεῖτε: *Εἶναι ἀπόλυτο αὐτό;*

Νά σᾶς πῶ. Εἶναι μερικά πράγματα, πού, πῶς νά τό κάνουμε; εἶναι ἀπόλυτα. Γιατί τάχα σ' ἓνα σωρό ἄλλους τομεῖς τῆς ζωῆς μας μιλάμε γιά μιᾷ ἀπολυτότητα, καί γιά τήν πνευματική ζωή δέν θέλουμε νά μιλήσουμε μέ ἀπολυτότητα;

Πεῖτε μου, σᾶς παρακαλῶ· σ' ἓναν χῶρο πού εἶναι μολυσμένος ἀπό κάποιο εἰδικό μικρόβιο, ἐκτάκτως μεταδοτικό, –ὅπως εἶναι τῆς εὐλογιᾶς, μοῦ φαίνεται, πού λένε πῶς μόνο πού θά περάσεις ἀπό τό δωμάτιο τοῦ ἀσθενοῦς, μόνο πού θ' ἀναπνεύσεις τόν ἀέρα τοῦ χώρου, ἀρπάζεις τό μικρόβιο– ἐκεῖ τί χρειάζεται; δέν χρειάζεται ἀπολυτότητα; Γι' αὐτό λέμε: *Δέν θά μπεῖς στόν χῶρο αὐτόν· ἀπαγορεύεται αὐστηρῶς!... Δέν θά μπεῖς· ἀπαγορεύεται!*

Τί εἶναι αὐτό; Ἀπόλυτο. Γιατί τάχα σέ μερικά τέτοια θέματα λέμε *ἀπαγορεύεται ἀπολύτως*, καί κανεῖς δέν σκανδαλίζεται, ἐνῶ στά πνευματικά, ὅταν ποῦμε *Κοίταξε· μόνο τήν πνευματική σου ζωή θά προσέξεις· ὅλα τά ἄλλα θά σέ ἀποπροσανατολίσουν*, γιατί ἐκεῖ σκανδαλίζονται μερικοί καί λένε πῶς δέν πρέπει νά εἴμαστε ἀπόλυτοι; Λένε: *Ἦε, ὅχι δά καί τόση ἀπολυτότητα... Ἄς εἶναι καί λίγο πιό χαλαρά...*

Παιδιά, ἂν δείξουμε χαλαρότητα, δέν θά σωθοῦμε τελικά. Αὐτό τό βλέπουμε νά ἐπαναλαμβάνεται στούς ἀνθρώπους μας, στούς Χριστιανούς μας, πού ὅταν ἀρχίζουν κάποιες χαλαρότητες, στό τέλος ξεπέφτουν. Φυ-

σικά, δέν μιλῶ γιά τήν κακῶς νοούμενη ἀπολυτότητα, γιατί πολλές φορές τό ἀπόλυτο εἶναι κάτι τό ἄκαμπτο· θέλω νά πῶ ὅτι δέν πρέπει νά ὑπάρχουν ὑποχωρήσεις. Ἀλλά, χρησιμοποιώντας κανεῖς τήν πνευματική διάκριση, θά ξέρει πῶς νά κινηθεῖ.

Βεβαίως, ὅπως τό προηγούμενο πού σᾶς εἶπα, δέν θά βάλουμε τίς παλάμες μας δεξιά καί ἀριστερά στά μάτια μας! Γιά σκεφθεῖτε τήν περίπτωση· θά ἦταν πολύ κωμικό!... ἤ νά βάλει κανεῖς τίποτα μαντῆλες ἐδῶ στά μάτια του καί νά περπατάει στόν δρόμο, καί νά ἔχει κατεβασμένα τά μάτια νά μή δεῖ τίποτα! Δέν θά ἦταν γελοῖο; Ἀναμφισβήτητα γελοῖο. Δέν θά κινηθεῖ μέσα στήν πόλη; δέν θά χρησιμοποιήσῃ τά ἀγαθά τοῦ πολιτισμοῦ; Γι' αὐτό σᾶς εἶπα ὅτι θέλει διάκριση τό πράγμα.

Ὅταν μιλάμε γιά μιά ἀπολυτότητα, δέν ἐννοοῦμε ἐκεῖνη τήν ἄκαμπτη ἀπολυτότητα, ἀλλά ἐννοοῦμε ὅτι δέν θά κάνει κάποιος καμμία ἀπολύτως ὑποχώρηση. Καμμία! Τίποτα! Θά κινηθεῖ ἄνετα μέσα στήν πόλη, θά πάει στό σχολεῖο του, θά μάθει γράμματα, θά πάει στά μαγαζιά, θά ψωνίσει... θά κινηθεῖ ἄνετα· ἀλλά δέν θά μετέλθῃ τίποτε τό ἀμαρτωλό. Αὐτό μέ τήν ἐννοια ὅτι δέν πρέπει νά νοθεύσῃ τή ζωή του μέ κάτι πού εἶναι ἐπικίνδυνο καί ἀμαρτωλό, καί πού τελικά θά τόν ἀπομακρύνῃ ἀπό τή σωτηρία του.

Παιδιά, ὅπως ἀντιλαμβάνεστε, σχολιάσαμε αὐτό τό σημεῖο· «οὐδὲ μὴ ἄψησθε αὐτοῦ», οὔτε νά τόν ἀγγίξετε αὐτόν τόν καρπό. Καί νά σκεφτεῖτε ὅτι αὐτό δέν τό εἶπα ἐγώ· τό εἶπε ὁ Θεός! Κι ὁ Θεός βέβαια ἀγαπᾷ τόν ἄνθρωπο, πού δημιούργησε μέσα στή σοφία Του

καί τήν ἀγάπη Του καί τή δύναμή Του· τόν ἀγαπᾷ πολύ, καί θέλει ἀσφαλῶς ὁ ἄνθρωπος νά γίνει παιδί Του. Ἄν λοιπόν πραγματικά θέλουμε νά γίνουμε παιδιά τοῦ Θεοῦ, θά πρέπει νά λέμε μιά μεγάλη κουβέντα, γιά κάθε τί πού διαβάζουμε στόν λόγο τοῦ Θεοῦ· γιά κάθε τί! Ξέρετε ποιά εἶναι αὕτη ἡ κουβέντα, ἡ σωτήρια ἐκείνη κουβέντα; *Τό εἶπε ὁ Θεός!...* Δέν μ' ἐνδιαφέρει τί σχολιάζουν οἱ ἄνθρωποι· δέν μ' ἐνδιαφέρει τί λέει ὁ κόσμος· ὁ κόσμος μεταβάλλεται, «ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται»²²· μέ ἐνδιαφέρει τί λέει ὁ Θεός. Καί καί ἀπό τή στιγμή πού θά πιστέψω ὅτι τό λέει ὁ Θεός ἔχω εὐρήνη καί χαρά μέσα στήν ψυχή μου, εἶμαι ἐλεύθερος!

Κυριακή, 18 Μαρτίου 1984

22. Α' Ἰωάν. 5, 19.